

niet: ze verneerde grond-oudere moge-atuurlijk wel-ord „service” aan dienen kerk, die de mogelijkheden vervoegen in is Groningen uttige functie e. Zij beschikt derheid voor gel; misschien n een behoort-commissiever-kerk heeft s gehad; ze zich heen; ze dicht omme-spin in haar andere spin- is niet sterk, a gif zulgen. le natuurlijkt-igg dier was. vaardigden en it nog moeten re gebouwtjes groeien!) iets e daar in die rden dreunen. dat orgel, dat ral, de preck. hooging — de ; en bad. Wie acht komma's nen het raam en naar hun worden. Niet in dezen man het woord is, x, een begrip- eit voor uw in uw geest ; manier hebt eid te maken t in alles had n tot eind.

l. 5:1, waar ik 't me goed ft Christus u iet weder een t „gevaarlijke” van het met zou vermogen anert, dat het gewone synode als „vrij ge-votheid. „Gemaak t”, zóó onwillekeurig er dwingende „vrijgemaakt”, ving van de

heeft ook nu erzoeking van um niet be- tot het begrip ten staan, be- en parallelen s en de onze, u eertijds een-araan genoeg.

en: we denken et op den ge- at v e r b a n d, 107:1). Van k na het wel- van ps 147:1. gezichten toen vlak vóór den enis door ds ras er één die

ningen verwel- predikant, de gedragen taak at het de ge- in vredestd, de golving van . In 1927, zoo een synode in „Assen 1926” en; de kerken es” waren er in Groningen, de kerken van

hen die ons verlieten staan in werkelijkheid steeds minder achter haar eigen synode; en te midden van het nationale leven staat elke getrouwe kerk thans in veelzins andere positie dan destijds. Er is — zegt ds v. Dijk — zwaar gezondigd in de Gereformeerde Kerken; ons wacht de taak daartegen onze gehoorzaamheid óver te stellen. Synodelid zijn werd vroeger — in rustiger tijd — meer als een eer dan als een zware last gevoeld. Thans voelen we dien last eerder dan vroeger. Dat is goed. Want ook wij loopen gevaar, plaats te geven aan de zonde, die het kerkelijk leven in de laatste jaren aftrokken. Ook wij staan bloot aan het gevaar „naar hooge dingen te grijpen”, ook het staan in eigen kracht wordt licht onze zonde. Er wordt ook in ons Nederlandsche volk zooveel gewrocht in den hoogmoed van het eigen kunnen. Maar niet door ónze kracht en niet door óns geweld (Zacharia 4 was eerst door ds v. Dijk gelezen) maar door Gods Geest moet alles geschieden. Meer dan instrumenten in Gods hand zijn wij niet.

Er liggen verschillende vraagpunten van groot belang op ons antwoord, op ons besluit te wachten. Als men later terugziet op het werk van deze synode van Groningen, zal dan het oordeel van Gods kerk en van den Christus goed kunnen zijn? Het moet altijd voor ons zijn, ook hier: „De HEER is mij tot heil en sterkte”.

Moderamen.

Een vrij vlotte verkiezing formeerde volgend moderamen: ds H. Knoop, voorzitter; ds D. v. Dijk, assessor; ds B. A. Bos, eerste scriba; ds C. H. Lindeboom, tweede scriba. K. S.

REFORMATORISCH GETUIGENIS.

Een Congres van onderscheiden leden van Gereformeerde Kerken (onderh. art. 31 K. O.) uit alle deelen van het land, gehouden te Utrecht op 6 en 7 Maart 1945 en nader op 8 April d.a.v. te Amersfoort.

besproken hebbende de geweldige crisis, welke thans de gansche Christenheid doormaakt, zich openbarend in de afwijking van het Woord des Heeren en in de verloochening zoowel in belijdenis als leven van den Christus der Schrift. Wien de Vader gegeven heeft alle macht in den hemel en op de aarde,

besloot zich tot het Gereformeerde volk te richten met een getuigenis, dat opwekt tot gebed en werk voor een krachtige reformatie, die wel onze gedurige roeping is, maar thans in den grooten geestelijken nood onzer dagen, ons zwaarderd moet wegen dan misschien ooit tevoren.

Het Congres is van oordeel dat we moeten spreken van een geestelijke en morele inzinking over heel de linie, hoewel er tegelijk met vreugde geconstateerd kan worden, dat de Heere door Zijn genade meerderen de oogen geopend heeft voor het gevaar en heeft verwakkerd de worsteling in te zetten tegen het voortwoekerend bederf en voor een terugkeer tot een volledige gehoorzaamheid aan Zijn Woord. In deze worsteling echter worden zij tegengestaan, wat vóór alle dingen uitkomt op kerkelijk terrein in de handelingen der Synoden van „De Gereformeerde Kerken in Nederland”. Wat de Nederlandsche Hervormde Kerk aangaat is er, tengevolge van het steeds meer doordringen der „Dialectische Theologie”, in en buiten de Synode dezer kerk een zeer te duchten verzet tegen ALLE christelijke actie waartegenover ook in dien kring gelukkig het getuigenis, dat opwekt tot bezinning, niet ontbreekt.

De leden van het Congres zijn er diep van doordrongen dat ze mede verantwoordelijk zijn voor de deformatie, waarop hier werd gewezen; ze willen zich daarom trent met allen, die deze deformatie met smart constateeren, voor God verhoeden. Tegelijk zien zij zich den heiligen plicht opgelegd tot het voeren van een geloofsstrijd, die verstrekkende consequenties met zich meebrengt voor heel het georganiseerde christelijke leven. De kracht tot deze in 's Heeren naam ondernomen actie belijden zij niet uit zichzelf te hebben, integendeel, ze willen geen andere bron van kracht belijden te kennen, dan die eens Groen van Prinsterer beleed, voor dagen, waarin de geestelijke inzinking bij het Christenvolk in Nederland zeer groot was, en hij tot een isolement werd gedrongen, schijnbaar zóó alle Christelijke actie verlamdend, maar in werkelijkheid het begin van een nieuwen schoonen dag inhoudend: „Verbum Dei manet in aeternum — het Woord Gods blijft in eeuwigheid — blijft de Christelijk-reformatische zinspreuk; de eenige macht tegen ongelooft en revolutie is ten allen tijde de heerschappij in het menschenhart van Gods eeuwig en onfeilbaar Woord”; „dat enkel in getrouwheid aan de beginselen der Reformatie genoegzame kracht ligt en er geen gerechtigheid is buiten de vroege Gods”.

Hoe groote prijs ook wordt gesteld op de bewaring der eenheid in de georganiseerde levensverbanden, dit mag alleen geschieden op voorwaarde van de absolute onderworpenheid aan Gods Woord, als de

eenige mogelijkheid voor reformatische arbeid binnen bedoelde verbanden.

Het Congres ziet zich genoopt ter voorloopige motiveering van zijn getuigenis op enkele bedenkelijke feiten de aandacht te vestigen.

TEN EERSTE: Reeds in de dagen der Reformatie van de zestiende eeuw werd allereerst de waarde van het Hooger Onderwijs besef. Voor het Congres is dit reden dit ook in de eerste plaats te noemen. Wat nu het Hooger Onderwijs aangaat, moet met smart geconstateerd worden, dat de VRIJE UNIVERSITEIT, eens met zoo groote blijdschap door ons Gereformeerde volk aanvaard, in haar weerstand tegen het reformatisch streven, zoosla die spreekt uit benoemingen aan haar geschied en uit verschillende harer publicaties, als ook — en wel in het bijzonder — uit de gedragingen der Hoogleraren van de Theologische Faculteit, zichzelf voor de beoefening van de Calvinistische wetenschap bezig is onvruchtbaar te maken, waardoor zij haar aanspraak op onzen steun niet kan handhaven.

Dit brengt voor diegenen, die daartoe in staat zijn, den plicht mee, door middel van een beroep op de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gefor- meerden Grondslag en op hen die voor de leiding in het Universitaire leven der Vrije Universiteit verantwoordelijk zijn, een ernstige poging te doen deze inrichting terug te doen keeren tot den waarlijk-Gereformeerden grondslag.

Het vermeende recht op steun aan de niet-theologische Faculteiten moet — zoolang zulke terugkeer uitblijft — worden afgewezen, omdat de genoemde afwijking evenzeer merkbaar is bij die faculteiten, zulke steun in strijd zou zijn met het karakter dezer Universiteit, en voorts ook praktisch niet uitvoerbaar.

TEN TWEEDE: Wat het CHRISTELIJK MIDDELBAAR- en VOORBEREIDEND HOGER ONDERWIJS aangaat: er zijn symptomen, dat men aan de jeugd niet meer laat zien den rijkdom van het Christendom boven het Humanisme en aldus het specifiek karakter van het Christelijk middelbaar onderwijs wegneemt. Gaat het op deze wijze door, dan moet ernstig gevreesd worden, dat alleen de NAAM „christelijk” behouden zal blijven.

TEN DERDE: met betrekking tot het CHRISTELIJK LAGER ONDERWIJS mag de vraag gesteld worden of de eisch van het Woord Gods wel voldoende dit onderwijs beheerscht. Vele ouders toonden reeds lang hun verantwoordelijkheid voor de opvoeding hunner kinderen niet meer te verstaan: ze lieten die vrijwel over aan bestuur en personeel. Dientengevolge is niet alleen het gezinsleven ondermijnd, maar ook het eigen karakter der Christelijke School op ernstige wijze aangetast. Het kwaad zij voorts ook in de inrichting van het onderwijs zelf. Men heeft een overschatting gekregen van vragen van psychologie, paedagogiek en didactiek, die daarbij vaak nog een sterk humanistischen inslag hebben, en spitst het onderwijs al te zeer toe op bekwaamaking voor volgend onderwijs. Op deze wijze kan het onderwijs niet meer in overeenstemming zijn met de belofte door de ouders bij den doop afgelegd. Nu velen den rijkdom van den Doop en in verband daarmee hun verantwoordelijkheid voor de opvoeding weer gingen verstaan, zien ze zich op allerlei wijze belemmerd: de ouders in hun lidmaatschap der schoolvereniging, de onderwijzers bij hun sollicitaties. Indien hierin geen verandering komt, zal het onderwijs aan zulke scholen voor de doopleiden onzer kerken ondeugdelijk moeten worden genoemd.

Daarom wordt mede in verband hiermee de aandacht gevestigd op de ernstige roeping der kerkeraden, om, naar luid van artikel 21 der Kerken- ordening toe te zien „dat er goede schoolmeesters zijn die niet alleen de kinderen leeren lezen, schrijven, spreken en vrije kunsten, maar ook dezelve in de godzaligheid en in den catechismus onderwijzen”.

TEN VIERDE: Ten aanzien van het POLITIEKE LEVEN moet voor afwijking van de Calvinistische beginselen worden gevreesd, waar de eene levenskring verabsoluteerd dreigt te worden ten koste van den anderen, met loslating van de ordinantie Gods voor het volksleven. Het sociale en economische dreigt losgemaakt te worden uit het complex van alle levensverbanden.

Eenheid in politiek opzicht is alleen te handhaven in absolute onderwerping aan het Woord des Heeren en de erkenning van Christus' Koning- schap over heel het leven.

Dit zelfde geldt ook voor de sociale en economische organisaties op Christelijken grondslag, waar voor allen het Woord gelden moet: Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijne gerechtigheid en alle deze dingen zullen u worden toegeworpen.

Het Congres besloot voorts een organisatie in het leven te roepen welke een VOORTDUREND getuigenis kan geven voor de reformatie van ons leven en bovendien steun kan bieden aan diegenen, die tengevolge van hun gehoorzaamheid aan Schrift en Belijdenis in moeilijkheden geraken; en deze

organisatie te dienen door de uitgave van een orgaan.

Op grond van al het bovenstaande heeft het den moed, allen, die de beginselen der Reformatie van harte liefhebben, op te roepen om mede te werken voor deze organisatie en haar arbeid, opdat mede daardoor in ons goede land, hoe bang de ontwikkeling der dingen voorts ook moge zijn, het reformatisch getuigenis in woord en daad nimmer verstomme.

En onze God geve ons daarop Zijn onmisbaren zegen.

Namens het Congres:

A. ZIJLSTRA, Groningen, Voorzitter.
Ds B. A. BOS, Voorburg, L. v. Leeuwensteyn 22, (Secretaris.

C. C. de VRIES, Nijkerk; Giro 118876, Penning- (meester.

J. VAN DIJK, Huizum (Fr.).
Prof. B. HOLWERDA, Amersfoort.
Mej. M. PARMENTIER, Oegstgeest.
A. SCHILDER, 's Gravenhage.
Dr G. K. SCHOEP, 's Gravenhage.
W. SCHOUTEN, Capelle a/d IJssel
Ds J A VINK, Amersfoort

DE UTRECHTSCH E SYNODE EN HET GEREFORMEERD KERKRECHT V.

Hoe volkomen de kerkrechtelijke Commissie liep aan den leiband van hen, die op de meeste vergadering der Synodocratische Kerken de teugels, of, meer verborgen, de touwtjes in handen hadden, toont conclusie 5 (op conclusie 4 komen we terug).

Als 't nu toch ooit tijd was, na de voorgaande conclusie's, waarbij de Commissie altijd weer gehoorzaam „ja” knikt, om heftig „neen” te schudden en te getuigen: dit was radicaal mis! dan was het hier.

Buitengewoon beschamend voor de leden der Synodocratische Kerken, die naar recht en waarheid vragen, en irriteerend voor die buitenstaanders, die gehoopt hadden op een rechtvaardig en daarom niemand-ontziend oordeel, is wat in deze conclusie in den gewonen apodictischen, autoritair Synode-stijl, als ware de Commissie-wijsheid voor geen tegenspraak vatbaar, den volke wordt kond gedaan.

„Het besluit ter afdoening van de behandeling der leergeschillen, ondanks aandrang uit de Kerken om dit punt van het agendum af te voeren, was naar het oordeel der Commissie volkomen wettig en gemotiveerd o.a. door de volgende omstandigheden” — deze zijn vier in getal.

Volkomen wettig en gemotiveerd. Onlangs stelde iemand in zeker blad voor om het communistische blad „De Waarheid”, dat een onvoldoende en eenzijdige berichtgeving de wereld inzond betreffende de wandaden van de extremisten op Java, voortaan „De halve Waarheid” te noemen. Eer men op de Utrechtsche Synode het groote woord spreekt: volkomen wettig en gemotiveerd, is men bezig te dingen naar dienzelfden titel: de halve waarheid.

Want wat hier gezegd wordt is onvolledig en eenzijdig. Er is ook op de Synode zelf krachtig gepleit voor afvoering van de leergeschillen van het Synode-agendum. Door ons is aan Synodeleden gevraagd, of we in 't publiek naar waarheid konden zeggen: er is op de Synode gesmeekt om toch niet door te gaan — en ze hebben geantwoord: dat kunt U gerust doen, dat is geheel overeenkomstig de waarheid.

En dan: ondanks aandrang uit de Kerken? Als de Synode iets aan de Kerken wil opleggen, en van te voren aan mogelijke tegenspraak den wind uit de zeilen wil nemen, dan verhaalt ze gaarne van haar eenstemmigheid: vergeet niet, dat het besluit met algemeene stemmen genomen is! Maar nu het gaat tegen den wil van hen, die ter Synode op den bok zitten, nu heet het heel poover: ondanks aandrang uit de Kerken.

Was die aandrang gering, weinig betekenend, zwak? Of was dat aandringen fors, sterk, machtig?

We behoeven hier niet in den blinde rond te tasten, de officieele Acta zijn verschenen, zij geven het antwoord.

In deze Acta (voortgezette Generale Synode van Sneek 1939) merken we op een aandrang van de Kerken om te overwegen of te besluiten de zaak der leergeschillen van 't agendum af te voeren. (bl. 26) door: 1. de Part. Syn. van Noord-Holland, vertegenwoordigend (volgens het Jaarboekje 1943) 88269 zielen; 2. de Part. Syn. van Gelderland, vertegenwoordigend 52433 zielen.

Nu komen de classes. We laten de classes, die binnen het ressort van genoemde Particuliere Synoden liggen, buiten beschouwing. Het Rapport op bl. 246-249 doet ons zien, dat evenzeer voor afvoering pleitten de classes: